ДОДАТОК до „БУКОВИНИ“.

РУСКА РАДА

НАРОДНА ҐАЗЕТА

Виходить що тижня в пятницю | Адрес Редакциї: „РУСКА РАДА“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. | Коштує річно 4 корони.

Ч. 22. Чернівці, дня 30. (15. червня) 1902. Рік V.

ВЕЛИКЕ ТОРЖЕСТВО в Прилипчу.

День св. царя Константина і Єлени зістане ся Прилипецким людям вічно в памяти, бо сего дня вступили вони на дорогу просьвіти і добробиту, що мають вони завдячити щирому стараню їх ревного пароха о. Калинюка, котрий хотяй короткий час між ними, — бо лиш ледви пів року — з'умів привести їх на спасенну гадку, запровадити в своїм селї читалню і касу.

Того дня відбуло ся величаве отворенє сих двох хосенних підвалин для добра народу. Кожде діло повинні ми з Богом начинати, бо без Бога нї до порога, так і се сьвітле торжество зачало ся соборним богослуженєм, котре відслужили з найбільшою величавостею три сьвященики: місцевий парох о. Калинюк, о. Бойчук із Южинца і о. Маланчук із Лукавця над Серетом. Підчас богослуженя сьпівав дуже красно хор Товтряньских читальників, що загостили в великім числї на се торжество, щоби віддати заслужену честь свому бувшому душпастереви. По службі Божій виголосив о. Маланчук дуже гарну проповідь, в котрій висказав надію, що так як за часів панованя царя Константина зачало християньство видобувати ся зпід ярма гнобителїв-поган і чим раз більше процьвітати, так і з днем памяти св. Константина загостить в громаду Прилипче просьвіта і добробит. Надійшов час приїзду потягу, тож удали ся о. Маланчук і уч. Альбота з Лук на дворець, щоби привитати просьвітителя Руси п. д-ра Стоцкого, котрий приїхав на отворенє читалнї і каси в Прилипчу. Як п. посол висїв з поїзду, залунали вистріли з моздірів, а їздцї на конях з австрийскими, буковиньскими і рускими прапорами і товпа зібраного народу кликнули з цїлої груди і з щирого серця грімке „славно“ і „многая лїта“ супроводжаючи дорогого гостя аж до тріумфальної брами коло шкільного будинку, де очікувала єго решта громадян з їх парохом і начальником громадским на чолї. Тут привитав п. д-ра Стоцкого о. Калинюк сердечними словами, передаючи єму просфору від соборної служби, а начальник громадский п. Тодер Козачук по старорускому звичаю хлїб-сіль. Принявши сї дари подякував пан посол за щире повитанє і серед вистрілів з моздірів і окликів „слава“ і „многая лїта“ увійшли всї до гарно прибраного шкільного будинку.

Покріпивши ся на тїлї удали ся всї на шкільне подвірє, де наступило при великім здвизї народу отворенє читалнї і каси. Окрім Прилипчан зібрали ся люди із всїх сусїдних сїл, особливо з Товтрів, Лук і Бабина. З інтелїґенциї явили ся кромі названих

сьвящеників, місцевого управителя школи п. Холоднюка і уч. Альботи з Лук ще о. Драчиньский з Товтрів і пани учителї Шербанович з Кисилева і Циґанюк з Борівців. Предводителем зборів вибраний о. Драчиньский, а секретарем п. уч. Альбота. При отвореню зборів виголосив о. предсїдатель дуже красну промову і уділив слово делеґатови „Рускої Бесїди“ п. д-ру Стоцкому. Сей говорив до серця всїх присутних поверх 4 годинї, представляючи ясно занепад руского народу і заохочуючи людий до визволеня від чужого розуму і чужого гроша. Способами для осягненя сеї цїли є читалня і каса. Далї научав п. посол, яку користь мають люди із читалнї і каси, як мають о них дбати, як їх провадити і який порядок має в них бути. На конець заохочував їх, щоби вони пізнавали вартість сих двох підвалин лїпшої долї народу і вступали в члени їх. І так вписало ся в члени читальнї на сам початок поверх 70, а в члени каси поверх 30 людий. Головою читалнї вибраний начальник громадский п. Тодер Козачук, а начальником каси отець Юрій Калинюк. Збори закінчено многолїтством на честь нашого найяснїйшого пана.

По зборах удала ся вся інтелїґенция до парохіяльного дому, де перебула вона цїлий вечер як найвеселїйше. Другої днини рано зібрала ся бандерия і много народу на парохіяльнім подвірю, щоби відпровадити милих гостий до двірця. Тут попращали ся всї сердечно з дорогим труженником на народній ниві, дякуючи єму за єго щирий труд і красні науки.

Тож в тихім кутї, що лежить найбільше на північ Буковини, зачало свитати і є надія, що з часом засьвітить там в віконце всїма промінями сонце, бо як би всї сьвященики були такими приятелями народу як тамошний парох о. Калинюк, то сила адова не побідила би нас. Боже помагай!

Гість.

Отворенє читалнї „Рускої Бесїди“ в Шербівцях.

Шербівцї, хороше й богате село, мало ще знане через то, що лежить в глухім закутку серетского повіта, припираючи своїми левадами, нивами й лїсами до сучавского повіту а на схід сонця вже до румуньскої границї. Своїм доста незавидним положенєм, віддалене бо від великого міста, без гуку й шуму сьвітового, жило тихо й спокійно, гейби дрімало. В недїлю дня 25. мая с. р. щось там не звичайного зворушило селом. Нарід, пристроївшись сьвяточно, мимо дощевої погоди згромаджував ся чим раз більше, бо ото вистріли з моздїрів лунали селом, даючи всїм знати, що в тім так тихім, забутім закутку наступає якась переміна. Що вистріл-гук, то радість в правих щирих серцях, а стогін і йойканє в грудях злобних вороженьків. Гурток щирих борцїв за долю й волю меньшого брата взяли ся до дїла. Урадивши й зладивши все, що треба, запросили сьвітлих мужів, аби їм помогли розпочати трудне але важне дїло. Запросини їх сповнили ся, бо ото десь около пів до 12 години в полудни, по півтора годинній їздї через села Гатну, Марицею і Калинівцї прибули з Черновець дорогі гостї вп. п. др. Ст. Смаль-Стоцкий і професор о. Єремійчук, проваджені красно прибраною бандериєю. Прибувших дорогих гостий привитав нарід при грімких вистрілах з моздїрів щирими окликами „славно і многі лїта.“ На красно зеленю і фанами прибраній брамі повитав вп. п. д-ра Стоцкого честний господар Олександер Гринюк промовою, вручаючи заразом по рускому звичаєви хлїб-сіль. Пан др. Стоцкий висказав свою щиру подяку за так красні й щирі слова як і за величаве принятє. По сїм вступили дорогі гостї чернівскі до дому пана надучителя Юрія Смокота, де при суто заставленім столї прозябші й намочені гостї обсушили ся й розігріли ся. Крім дорогих далеких гостий прибули й близші товариші пана доматора, а то пани Олександер Одовічук з Серету, надучитель Евт. Стришка з женою і паном Гливкою

з Неґостини, надучитель Ілія Лакуста з Балківців. Також читалнї балківска і неґостиньска вислали від себе по кілька людий яко представителїв. О першій годинї пополудни пішли всї до поблизкої гарно фанами й вінками прибраної школи. Там обширна украшена шкільна комната була битком наповнена цікавими людьми. Пан др. Стоцкий вступивши на троха возвишене місце привитав зібраних староруским поздоровленем: Христос воскрес! Навязуючи до сих слів свою цїлу бесїду, научав пан др. Стоцкий більш 3 годинї цікаво й уважно слухаючий нарід. Здавало ся, що то сам спаситель до них промовляє. Наука була так займаюча, так удачна, що старики, яких там видати було, киваючи сивими головами притакували й вихопляли ся слова, це все велика правда. Пояснивши на всї способи цїль читалнї, запитав вп. п. др. Стоцкий: хочете читалнї чи нї. Всї зібрані крикнули разом: хочемо. Як хочете, то єї маєте, дбайте за ню, а певно не будете каяти ся, як се певно нїхто ще з тих дотеперішних читалень, яких вже 83 є, не каяв ся. За так красні слова пана посла др. Стоцкого висказав чесний господар Олександер Гринюк в імя зібраних щиру подяку і приобіцяв, що будуть старати ся після сих слів жити, а зібрані вставши з місць крикнули три рази „многі лїта!“ Дальше промовляв до народу не меньше займаючо й научаючо вп. професор о. Єремійчук. Бесїдник найбільше напоминав нарід, аби горнув ся до просьвіти, до науки, аби посилав дїтий до школи і то не лиш до народної, але й до висших шкіл, аби вже раз пізнав, що наука-просьвіта велика сила, аби не давав ся до того аж карами силувати, але аби вже раз пізнав, що то найгірша кара, єсли єго не допускають до науки. По сім подякував п. Іля Лакуста в імя зібраних вп. дорогим гостям чернівским за їх труд, за красні науки, на що всї зібрані крикнули три рази „многі лїта,“ так само й на здоровє Нашого Найяснїйшого Монархи кликнули всї сердечно тричи: „многі лїта!“ Пан проф. о. Єремійчук завізвав зібраних до подяки всїм тут прибувшим панам учителям, котрі на себе не малу задачу взяли научати нарід, всї висказали окликом многі лїта свою подяку. До читалнї вписало ся зараз більш 20 членів так, що всїх членів було 70. До старшини зістали вибрані: Олександер Гринюк головою, Василь Смокот заступником, Юрій Смокот касиєром, Мелетій Фрациян бібліотекарем, Николай Козмей писарем, Тодер Єремчук Івонів і Тодер Смокот Ілїв заступниками видїлових. Щасть Боже до доброго дїла!

Гість.

Відки біда?

(З Бергомету над Серетом.)

Читаючи дописи в „Рускій Радї“, з всїх сторін Буковини, скортїло і нас з нашого Бергомету дещо сьвітови відкрити. У нас є читалня і каса райфайзеньска, але що з того? Темні і просьвічені противники і вороги просьвіти перешкоджують і придавлюють наші товариства як лиш можуть і уживають до того способів, які їм лиш попадуть в руки. Починаємо від нашого писара громадского. Сей панок, хоть вийшов з сердака, то таки є добродїєм для жидів і так громадї писарить, що в жидівских руках сотки громадских гроший пропадають. На се оден приклад. Лейзор Ґотлїб запахтував акциз за річну умовлену квоту. Розуміє ся жид мав сплачувати ту належитість ратами. При кождій ратї жид не платив, лише просив нашого писара Петра Бойчука, щоби єго зачекав, а він згоджував ся на те, не питаючи ся радних, чи і они также згоджують ся на таке. Ну, і що стало ся? В жида назбирало ся довгу на 1700 кор., а платити він собі не гадає. Оттак терпить цїла громада. В такий то спосіб переходить наша кервавиця в чужі руки. Щоби ту страту вирівнати, роздїляють страчену квоту на бідних халупників. — Сей панок є также великий приятель школи. Наше село дуже розширене і з тої причини не можуть дїти, котрі далеко мешкають, ходити до школи. Шкільне начальство старає ся всїма силами запобічи сему лиху. Вже роблено заходи, щоби отворити філїяльну

школу на Підкраю, але темнота і писар зараз взяли ся до діла і кричать, що тамки школи не потрібно, ба навіть хвалив ся писар на все горло, що доки він в громаді писарем, доти не отворять на Підкраю школу філїяльну, а як нї, то ручить, що єще найменьше 5 лїт промине, нїм отворять там школу. З сего видимо, яку силу має такий писар.

Наш писар взагалї так виріс, що як вдати ся з якою просьбою до уряду громадского, то він не скаже: „Ми“ не маємо або не можемо зробити се або те, але відповідає: „Я“ не маю або „я“ не можу зробити се або те.

А наш заступник громадского начальника Николай Берник? В єго головцї такі засади: Як би мене зробили двірником, то бим читалню і касу райфайзеньску знищив, ба навіть старав бим ся, щоби школи в нас не було, бо просьвіта не для мужика. Сей заступник є найзавзятїйший противник читалнї, а з того видимо, що й просьвіти. А на то найлїпший приклад. Сеї весни не пятнив — у нас так є, що котру худобу пускають в пасовиско, ту значать на стегнї — худобу членів читалнї і не пустив в пасовиско, щоби нас сим присилувати, аби ми покинули читалню. Але ми не страшка сини. Не покинемо читалню, бо ми пізнали, що лиш там знайдемо спасеніє від всего злого. Котрі є членами читалнї, мусять терпіти в страшний спосіб, бо де лиш можуть вороги, дають нам за наш „проступок“ перцю. Читальникам не дають дров з паньского лїса, і тому мусять вони за великі гроші купувати в жидів. Але і се не відстрашить нас від читалнї. Николай Берник карає нас подібними річами вже 4 роки. Він є заступником 4 роки і через 4 роки не пасе ся наша худоба в толоцї, бо ми є ревними прихильниками читалнї. Пан барон дає єму багато орної землї в посесию, а ми укривджені через то, бо Николай Берник парцелює ту землицю і винаймає лише тим, котрим він хоче. Читальникам не хоче винаймати; тим провадить нас до крайної нужди. Як би не Лукавець і Мігова, то бим пропали, бо нема де заробити хлїба насущного. Хоть могли бим заробити і винаймити в своїм селї, та через такого заступника і посесора мусимо побивати ся по чужих селах. Ще про одно мусимо писати: Вибори громадскі мають відбувати ся що 3 роки, а в нас вже чотири минуло, а виборів як нема, так нема. Чи може хочуть нам сего пташка лишити на віки яко заступника, щоби виссав з нас послїдну каплю крови?

Як довідуємо ся з „Руской Ради“, мають люди по других селах сьвященників, котрі їм помагають і їх научають, щоби не пили, а в недїлю і сьвята не ходили до корчми, лиш до читалнї. Чуємо, що всюди читали панотцї по церквах розпорядженє ц. к. правительства, щоби корчми були замкнені в недїлю і сьвята, ба навіть особисто двірникам наказували, щоби ті приписи сповняли і аби надзирали, чи заховують ся арендарі після тих приписів. А в нас? Де там! В церкві не наказував і не обясняв нїхто. В нас, коли найбільше сьвято, тогди набиті корчми, бо нїхто не надзирає. Нашого заступника то не інтересує. Він взагалї не дбає о добро громади, бо як би дбав, то би постарав ся, щоби коршми були заперті в недїлю і сьвята. Він і сам зрештою любить потягнути нежурницї. В нашім селї такі порядки, що коршми не лиш що не заперті в недїлю і сьвята, але як треба, то отворені і цїлу ніч.

Вертаємо назад до церкви і до сьвященника. Наше село хоть чисто-руске, то ми однако належимо до так щасливих, мати сьвященника Волоха. Сей панотець їсть по руски а дихає румуньским духом, бо чуємо в церкві „домни мілуєшти“ і за єго відай приказом хоть половину Апостола прочитає дяк по румуньски. Довідуємо ся від наших дїтий, що наш панотець Денис Урсуляк від початку року шкільного більше не тримав науку релїґії як 10 раз і єще до того зложить висші і низші шкільні роки до одної кляси на раз, а наші дїти мусять в такий спосіб сидїти і стояти в одній комнатї як оселедцї в бочцї. Та вже най би було й так, коби лиш учив релїґії, але бо минають місяцї, а наші дїти не чують слова Божого. Стає єму часу удїляти приватну науку в волоскій мові і релїґії, то повинен мати

также час для уділеня науки релїґії в школї. Завчасу чує ся о. Урсуляк парохом у нас, бо презенти п. барон Юрій Василько ще єму не підписав і певно не підпише, як знати ме, що він свої обовязки не сповняє. Ми маємо повну надію на п. барона Юрія Василька, що при наданю презенти уважати ме і на то, що наше село руске і що ми хочемо в нашій православній церкві чути слово Боже в рускій, рідній мові. Знаєте тепер, милі братя, відки у нас біда? *Свій.*

Оборона від огню або сторожі огневі по селах.

Як виходити на дахи?

По драбинї, уставленій так, як сказано попереду, виходить ся на дах. Коли драбина не так довга, щоби сягала до вершка даху, тогди той, що виходить на ґонтовий дах, мусить мати сокирку, або топорець, котрий зарубує в дах і опираючи ся на нїм виходить на верх. Виходити на вершок стріхи дуже легко, бо виходячий ловить ся кичок.

При тій вправі уживає ся також трех сиґналів: На сиґнал „Наперед!“ (один свист) уставляє ся і укладає драбину на даху; — на сиґнал „Початок роботи!“ (два свисти) виходить пожарник ч. 1. на верх даху і там сїдає; на сиґнал „Відворот! — Збірка!“ (чотири свисти пожарник ч. 1. сходить, оба з ч. 2. кладуть драбину на земли і відступають ся. При тій вправі учить ся також пожарників, як уживати душеницъ і показує ся рухи, в який спосіб душить ся спадаючі на стріхи і дахи искри.

Як ставити драбину при помочи гаків?

Головною задачею того пожарника, що править струєю сикавки, єсть наблизити ся до огню так, щоби заливати єго з боку або з гори, а нїколи з долини. Коли будинок стоїть цїлий в полуміни і не можна до него приставити драбини, або коли будинок, обнятий полуміню не стикає ся з иншим, з котрого даху можна би гасити, тогди треба звичайну драбину вільно уставити, щоби той, що править струєю, міг з неї, як з висшого місця гасити огонь.

До уставленя драбини в той спосіб уживає ся двох гаків і чотирох пожарників, котрих тут означуємо числами 1. 2. 3. 4. Драбину кладе ся на земли подальше від будинку або долїшним кінцем обернену до будинку. По обох боках драбини кладе ся оба гаки. На сиґнал; „Наперед!“ (один свист) пожарник ч. 1 стає при долїшнім кінци драбини і придержує боки драбини стопами. Ч. 2. приступає до горішного кінця драбини і підносить єї. Коли драбина стане більше менше прямовисно, тогди пожарники означені числами 3. і 4. беруть гаки і підпирають ними драбину навхрест в той спосіб, щоби передпослїдний щебель при горішнім кінци опер ся на гаках. Ч. 3. і 4. остають при гаках, ч. 2. при драбинї, а ч. 1. на сиґнал: „Початок роботи!“ виходить по драбинї і вийшовши на гору закладає ліву ногу на послїдний щебель так, як то було сказано попереду. Драбина з гаками творить тристїнну піраміду, котрої підстава єсть рівнобічним трикутником.

На сиґнал: „Відворот! — Збірка!“ (чотири свисти) 1. сходить, а відтак з ч. 2. укладає драбину на земли, 3. і 4. кладуть гаки на земли і вкінци всї відступають ся. При кладеню драбини ч. 1. піддержує єї ногами, щоби не сунула ся.

Як розбирати сикавку і укласти вужі?

До розібраня сикавки і єї обслуги та до уложеня вужів треба шістьох пожарників, котрих означуємо числами 1., 2., 3., 4., 5., 6.

На сиґнал „Наперед!“ числа 1., 2., 3 стають по правій сторонї, а числа

4., 5., 6 по лївій сторонї сикавки, котру розбирають. Правою стороною сикавки єсть та, по котрій єсть отвір струєвий.

Отвір ссучий можна пізнати по тім, що звичайно положений низше від отвору струєвого. При ссучім отворі буває малий котел званий ссучим, коли сикавка має два кітли. Коли-ж оба отвори в однїй лїнії і коли нема при сикавцї другого кітла, то ссучий отвір пізнаємо в той спосіб, що один пожарник притикає до отвору долоню, а другий порушає підойму (помпує); коли воздух тягне долоню до сикавки, то знак, що в тім місци єсть ссучий отвір, коли би воздух відпихав долоню, то значить, що там єсть отвір струєвий.

Всячина.

Сойм краєвий небавом буде скликаний. Ви повинні вже тепер застановити ся над всїми вашими потребами і приготовляти петициї у всїх ваших справах, та посилати їх своїм руским послам. Памятайте на се, що хто стукає, тому отворять. Правда, не за одною справою ви вже упоминали ся, але доси надаремно. Та не тратьте надії, а все наново пригадуйте соймови, чого ви від него жадаєте, що вам треба. От н. пр. рогатки на гостинцях все ще мусите оплачувати, — пишіть, щоби їх покасувати. Все ще обшари двірскі не платять на потреби громадскі нїчого, — пишіть, аби тоті обшари покасувати. Все ще дїдичі платять на будову шкіл лише пяту пайку того, що люди, — пишіть, щоби і дїдичі платили на сю річ, кілько на них припадає після оплачуваного податку. Закон виборчий до сойму также кривдний для людий, — пишіть щоби запровадили в нашім краю четверту загальну курию, аби всї люди могли вибирати собі послів, тай щоби голосоване на послів відбувало ся картками. Великий тягар для громад є шпитальні кошта, — пишіть, аби сї кошта перебрав край на фонд краєвий. Дуже потрібна річ для хлїборобів, щоби запровадити асекурацию на худобу від всякого припадку. Се може зробити край, пишіть і просїть о то. Се все тілько приклади, а ви повинні ще більше знати, чого вам треба, і про все писати петициї. Для кождої справи треба писати осібну петицию; як ви не знаєте як, то просїть пп. учителїв, або кого иньшого, аби вам уложив і написав петицию, а ви підписуйте таку петицию кождий власною рукою, хто лиш уміє сам писати, а як нї, то нехай хто другий вас підпише. Пп. учителїв і сьвященників просимо, аби були людям в тім дїлї помічні, а де треба, дали принуку. Хто причинить ся до того, щоби з людий здоймити тягар, той певно зробить добре дїло. Нехай же ся сесия сойму не промине на дармо для народу, нехай в соймі залунає голос усего руского народу сотками всяких петиций. Якби хто з вас хотїв о якусь справу упімнути ся в соймі, а не знав як се зробити, нехай він удасть ся до „Рускої Ради“ о пораду. Самі про себе дбайте — то і дещо придбаєте. На нїкого не спускайте ся і не майте надії, окрім на себе самих. Найлїпша поміч — своя поміч!

Любі братя читальники черновецкого повіту! Як чулим з „Рускої Ради“, то ходили арендарі і шинкарі з цїлої Буковини до пана президента просити, аби позволив їм в сьвята і недїлї коршми отворені тримати як перед тим, бо як не позволить, то зійдуть на біду. Видко дуже добре, що они хочуть, аби ми зійшли на біду, а они аби панували. Наше село, хоть дуже мале, але має дві коршмі. Відколи у нас читальня, то читальники до коршми і ногов не вступлять. Правда, що всї не належать до читальнї, але може і тоті нарозумять ся по часї. Ми читальники урадилим, аби горівки не брати до наших домів; от як на приклад тепер в сапанє, то жаден читальник не буде горівки давати, бо она нам нїчого не поможе. Не спім і ми братя, але зійдїм ся одного разу хоть з черновецкого повіту до Чернівцїв і просїм пана президента, аби свій розказ не касував, то тогди нам буде лїпше. „Руска Рада“

най нам визначить день, коли можна пана президента застати, а ми просїм, аби коршми були в сьвята і недїлї позамикані.

Дмитро Ткачук.

Кровавий день у Львові. Робітники заняті при будові домів, а є їх у Львові кілька тисяч, зажадали від будівничих підвисшеня платнї і скороченя часу працї. Пани не згодили ся на се, отже всї робітники застрайкували, т. зн. не йшли до роботи. А не хтїли пани підвисшати платнї, бо до Львова притягають богато мазурів, що готові і за таньші гроші робити. Робітники в своїм клопотї зійшли ся всї на нараду, аж тут припадком повертала компанїя войска з муштри. Хтось трутив бабу межи войско, вояки бабу поштуркали, робітники почали обставати за бабою і так розпочала ся бійка робітників з войском. Робітники сипали камінєм, а войско з баґнетами іде на робітників. Аж ось надійшли гузари і з шаблями кинули ся на робітників. То від шабель, то від каміня потекла кров, декого конї потратували. Нараз гузари дали сальву до робітників — кільканайцять людий паде, кров тече цюрком. Робітники кинули ся в бічні улицї і стали бити шиби. Прийшла піхота і нуж стріляти — счинила ся чиста война. Пять осіб пало трупом, а 20 кілька ранених. Під вечір успокоїло ся, а войско все патрулювало кілька днїв. Тепер вже спокій. Оттакі розрухи були у Львові минувшого тижня. З причини сих розрухів були пересправи в радї державній. Пос. Дашиньский остро напав на галицкого намістника, що то з єго причини полила ся людска кров. Президент мінїстрів взяв намістника в оборону, але обіцяв справу докладно розслїдити і виноватцїв покарати. Біда лиш та, що розслїджувати будуть може ті самі, що пролив крови завинили. Ой, не добре щось коїть ся в Галичинї, бо і по селах нарід чим раз більше невдоволений, годї єму вже терпіти всякі кривди, яких намножило ся тілько, що годї витримати. Правди і справедливости жадають всї, а єї не находять. Чи-ж диво, що самі собі хочуть зробити право?! Утиски і кривди нїколи не вели до добра. Треба доконечно, поки ще час, лихо направити.

З Міткова. Послухайте, як то у нас, у Міткові, жиди визискують наш руский нарід. Перший до того Азріль Гендлєр, другий Сапса Гендлєр, третий Шиман Шефер Шльомів. Отсї 3 жиди дуже багато людий поприводили до великої біди і жури. Ото-ж таким способом у нас, у Міткові, нарід бідний і приопалий. Але треба пояснити, через що. Отже перед 3-ма роками у нас, у Міткові, за коршми ще нїхто не знав, аби були коли заперті. То-ж тому люди пересиджували цїлими днями ба й ночами у коршмах і таким способом тратили свій час і власні свої гроші. — А як не ставало своїх власних гроший, то ішли до котрого небудь жида, щоби їх провадив до Садаґури, до Шміля Сницаря, до банку, щоби там позичили гроший. А жидки хитрі і до того вмілі стягали по 2, по 3 і по 4 люди на оден вексель і вели їх до банку. А кождий чоловік зичив собі по 100 левів або і більше, а жид від кождого чоловіка жадав собі заплатити по 4 або 5 левів від сотки за то, аби пішов з ними до банку. Отже як є 4 люди по сто левів, то жид брав за одну дорогу 20 левів власне за дурно, бо люди ще і фіру наймали від жида, таки тому Азрілеви платили 4 або і 5 левів за фіру, бо єго добрі конї, а він будь якими не хоче їхати. Та бо то треба так робити, аби нїхто і не знав, бо жид боїть ся, аби не мав якої біди за то, що бере тілько гроший від людий за дурно. А людем сором, що вони беруть у банку, бо вони мали свої гроші, але попропивали. З банком ще і тепер таке провадить ся, все беруть, зичуть гроший у банку, а при тім мусить бути жид наш із Міткова, бо Шміль Сницар не хоче давати гроший без нашого жида, бо Шміль хоче жити тай хоче, аби і наші мітківскі жидки не пішли з торбами. А вони при тім мають великий дохід, бо у нас, у Міткові, є тих гроший із Садаґурского банку поверх 5 тисяч. Отже парахуйте, кілько сї наші Мітківскі жидки забрали від людий гроший! Найменче від сотки брали по 2 леви, але то лиш десь у котрих брали по 2 леви, а то у кождого по 3, по 4 і по 5 левів брали від сотки, а вони не платять за то нїчо. Де є який найбіднїйший гандляр, то платить

заробковий податок, а сї жиди не платять нїчо від такого великого доходу.

З Канади. Які „гаразди“ в Канадї, видко із сьпіванки молодого і письменного господара Василя Сташука з Вікна, котрий вже два роки проживає в тій далекій, заморскій чужинї. Сими великодними сьвятами склав він сю сьпіванку і післав єі своїм кревним до Вікна, щоби єї читали та собі з неї науку брали. Прочитайте й ви собі єї, любі братя хлїбороби, але не лиш прочитайте, также й подумайти над єї словами, бо сї слова вийшли із смутком і тугою за рідним краєм наповненого серця такого чоловіка, що має отворені очи і бажає нам лиш добра на нашій прадїдній земли. Ось та сьпіванка:

В Вінїпеґу дороженька ковбками убита
Ой мав же я великодні дуже сумні сьвета.
У недїлю ранесенько дзвони задзвонили,
Засьпівали „Христос воскрес“, церкву обходили...
Я, сирота, гірко сплакав тай собі думаю:
Ах Боже-ж мій милостивий, як то в старім краю!!
Як молодїж коло церкви весело ся грає,
А менї тут сиротинї серце ся вриває.
Коби море не глїбоке і фалї не били,
Були бим ся в великодні сьвята погостили.
Коби менї крильця мати і в гору злетїти,
Відвідав бим за сестричку тай за єї дїти.
Коби менї крильця мати, ох, я би полинув,
Відвідав бим, сиротина, за свою родину.
Ой годину тут сьпіваю, а годину плачу,
Та вже-ж я вас мої братя нїґди не побачу.
Ой годину тут заплачу, годину сьпіваю...
Коли-ж бо я що годинки сумне серце маю.
Ой ти земле Канадийска, чось така сумненька?
Нїде дзвона не чувати; доленько тяженька!...
Ой задзвонив на стациї дзвінок тонесенько,
Заплакали еміґранти усї голосненько.
Плачуть жінки, чоловіки, де їм тепер дїтись,
Плачуть всюди в еміґрантї дрібненькі їх дїти,
Плачуть дїти в еміґрантї, сльози проливають,
Тай на своїх татів, мамів тяжко нарікають.
В нас великдень такий красний як гай зеленький,
А в Канадї снїги, леди, вітер студененький.
У нас сьвята великодні як мак процвитають,
А в Канадї снїги, леди до сонця сияють.
Ой Канадо, Канадочко, Канадо небого,
Зрадила ти з Буковини ґазду не одного.
Ой Канадо, Канадочко тай ти Манїтобо,
Жиє в тобі руский нарід як тая худоба.
Ой Канадо, Канадочко, чогось так зрадлива,
Не з одного ґосподаря тут драба зробила.
Ой тут в лїтї дни горячі, а ночі студені,
Через то тут наші люди ходять засмучені.
Ой тут в лїтї дни горячі і сонечко гріє,
На другий день мороз свисне, аж земля білїє.
Тут гадають наші люди, що будуть панами,
А вони тут на роботу всї ідуть з торбами,
Ой тут наші рускі люди з фарми не вживають,
Лишень ходять по Канадї, роботи шукають.
Ой Канадо, Канадочко, чось така немила,
Бодай ти ся, ти Канадо, нїкому не снила.
Ти Василю Палагнюку, приятелю рідний,
Не їдь, не їдь до Канади, бо будеш облудний.
Маєш поле, маєш дїти, маєш красну хату,
Най ти пан Біг допоможе файно ґаздувати.
Ой я до вас приятелї чрез лист промовляю:
Та-ж у нашім старім краю, так як в Божім раю!
В нас у краю по садочках скрізь пташки сьпівають,
А в Канадї лиш комарі, як гадє, кусають.
Ах Боже ж мій милостивий, Матїнко Христова!
Комарі ми шию стяли, як бурак червона.
Ой Канадо, Канадочко, яка ти зрадлива,
Бодай ти ся, ти Канадо, нїкому не снила.

Б.

Заохочуймо всїх, аби приступали до нашого щиро мужицкого товариства „Руска Рада“ в Чернівцях!

Складаймо гроші до щадницї „Рускої Каси“ в Чернівцях!

Складаймо гроші на наш

НАРОДНИЙ ДІМ

в Чернівцях!

Видає Товариство „РУСКА РАДА“. За редакцию відповідає ВОЛОДИСЛАВ СЕКЕРСКИЙ.
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом В. Секерского.